

A

e
r

O

Izstādes instrukcija		Paredzēts izmantošanai izstādē	
Poētiskais Robotisms (Laura Prikule, Eva Vēvere)			
LNMM Kupola zālē		22.08. – 18.10.2026.	LV

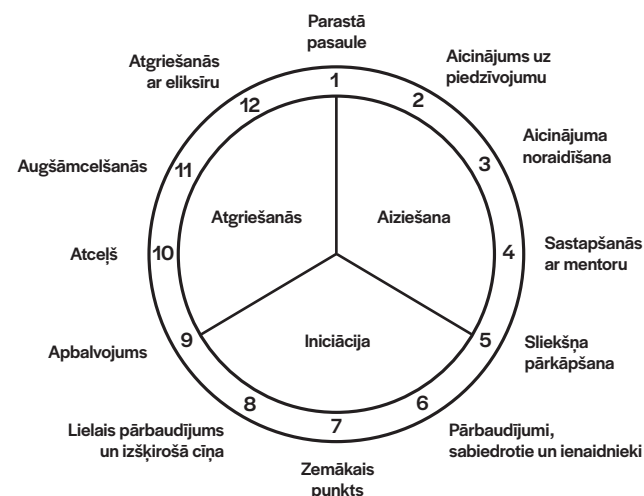
AERO

“AERO” ir jaunas formas interaktīva līdzdalības instalācija, kas rada dzīvas un dinamiskas mākslas situācijas. “AERO” raksturs paredz, ka daļa ekspozīcijas objektu ir pārvietojami un pārveidojami. Ik nedēļu apmeklētājiem atklāsies cits skatpunkts – divu mēnešu garumā izstāde piedzīvos mainīgas, vizuāli atšķirīgas versijas, un noslēgumā skatītāji sastaps liecības no tās attīstības gaitas. Konceptuāli “AERO” pievēršas sistēmas, laika un spēles attiecībām. Izstāde ir telpa ar abstraktu un absurdu struktūru, ko caurvij “(mākslas) varoņa ceļa” motīvs, adaptējot ikonisko 12 posmu stāstniecības modeli eksperimentālā mākslas praksē. Poētiskais Robotisms saka: ““Mākslas varonis” ir ikviens, kas gatavs riskēt mākslā, lai iepazītu pats sevi no jauna. Šis ir ceļš, kurā maldoties piedzīvot negaidītus atklājumus un atrast sabiedrotos.” Vienlaikus pati instalācija darbojas kā telpiski mainīgs mehānisms, ko darbina priekšmetu un cilvēku mijiedarbība, – apmeklētāji ir līdzradītāji, papildinot realitāti ar subjektīvās pieredzes un izvēļu slāņiem. “AERO” pakāpeniski piedzīvo izmaiņas, priekšmeti un notikumi tajā parādās, pārveidojās un izzūd.

VAROŅA CEĻŠ

Ieejot AERO telpā, tu sper soli (mākslas) varoņa ceļā. Maldoties pa pieciem izstādes “koridoriem”, tu, iespējams, sastapsi vienīgi sevi, neko vairāk. Varbūt saņemsi instrukcijas, redzēsi kādas krāsas vai struktūras, sastapsies ar priekšmetiem, kustības algoritmiem vai lielzmēra plakātiem. Taču stāsts, kurā atrodi, esot šeit, nav par to, ko tu redzi, bet gan par to, kas slēpjas aiz redzamā, un arī par to, kā tu skaties.

Tomēr ērtības labad izstāde ir sadalīta 12 pieturvietās, kuras pieredzot - secīgi vai patvaļīgi -, veidosies tavš individuālais maršruts un stāsts. Lai virzītos uz priekšu, ir nepieciešama tava klātbūtne un līdzdalība. Pastāv versija, ka AERO struktūras pamatā ir “Varoņa ceļa” motīvs, kas gan vēl ir jāpārbauda. Klasiskā apla diagramma varbūt ir tikai varbūtība, kas organizē skatītāja likločus izstādes teritorijā. Vai tu esi gatavs pārkāpt sliekšni?



Džozefa Kempbela “Varoņa ceļa” diagramma

1

ARĒNA / DIŽIDEJA

Tev ir ideja. Tev ir liela ideja. Un tev ir arēna, kurā šī ideja varētu izpausties. Visapkārt ir tribīnes. Tās ir pilnas ar skatītājiem, kas vēro. Koncentrēti skatieni ir vērsti uz augšu, uz vietu, kur vējā šūpojas dižideja. Vai dižidejai ir vajadzīgs dižskatītājs un dižmākslinieks? Varbūt, gluži otrādi, dižideja notiek jebkur un jebkā, jebkurā gadījumā. Ar skatītāju vai bez, ar mākslinieku vai bez. Dižideja vienkārši notiek. Neskatoties uz šo un to, neskatoties ne uz ko, dižideja ņem un notiek. Pārējās idejas vēl gaida savu brīdi, piemērotus apstākļus un labvēlīgas situācijas. Dižideja ir neatliekama un neprot gaidīt. No tās var sagaidīt jebko.

Arēnā sastopas kontrasti.

Kas ir tava dižideja?

2

TU ESI NONĀCIS ŠEIT PUNKTS

Tu nonāc tur, kur tu ej, un tur, kur tu neej, tu nenonāc. Tāpēc tu atrodi šeit. Tā ir tava atrašanās vieta, citas šobrīd nav, tikai šī, koridorā Nr.3. Ja tu gribētu nonākt citur, tev būtu jāaiziet citur un jāuzbūvē, piemēram, telts. Bet tu esi šeit. Šeit un tagad. Lokāli un globāli. Bet varbūt tā ir tikai ilūzija - it kā esi šeit, bet tomēr citur? Kā tur īsti ir?

Kur tu esi nonācis?

3

ŠŪPUĻTĪKLS / RELAKSĀCIJAS PUNKTS

Brīdis, kad laiks sastingst un apstājas. Relaksācijas punktā nekur nav jāsteidzas. Miers un refleksija. Iegrimstot šūpuļtīklā, atceries savu pagātni, apsver tagadni un iztēlojies nākotni. Viss viegli viļņojas. Neobligātums. Palmu zari un lapas gandrīz nemanāmi elpo un čab. Tropiskās nakts viņpus ekvatoram.

Šeit nekas nav jādara. Šūpuļtīkls strādā tavā vietā. Iesēdies, iegulies, skaties! Noklausies blakus esošo audio vēstījumu!

4

KRĀSU MEDITĀCIJAS PUNKTS

Pulsējošs mainīgas krāsas punkts uz balta fona. Tā izcelsme ir saulrieta vai saullēkta laiks, krēslas un rītausmas minūtes. Skatoties aplī, tu izpleties no punkta līdz galaktikai un tad atkal saraujies vienā, koncentrētā kniepadatas galviņā. Šīm svārstībām lielākā nozīme ir tieši tavā privātajā universā. Kādā krāsā ir rītdiena?

Apsēdies. Skaties krāsu aplī 30 sekundes!

5

FILMA/LAIKA ŠĶELDOTĀJI

Kaut kur starp Seno Ēģipti un Bābeli atrodas vieta ārpus laiktelpas, kurā jebkurš - liels vai mazs - var atnākt sašķeldot laiku. Tas nekas, ja materiāla ir maz. Svarīgs ir tieši process, kura rezultātā laika ģeometrija asimetriski un simetriski pārtop kustībās un rituālās, atkārtotās darbībās. Aplī, kvadrāti, lodes un taisnes - laika ģeometrijā svarīgs ir viss.

*Skaties filmu kā ritmu, kā krāsu pāreju, kā laika cilpu,
kas atkārtojas atkal un atkal!*

6

LITERATŪRAS PUNKTS/ARHĪVS /BIBLIOTĒKA/VALODAS TELPA

Ko tu izvēlētos lasīt, ja vajadzētu lasīt un nepietiktu tikai ar
skatīšanos? Kas, tavuprāt, ir AERO? Kas ir Poētiskais Robotisms?
Kāpēc tu esi šeit un ko tu te dari?

*Šodien Poētiskais Robotisms ir izvēlējies Tavā vietā.
Skaties, šķirsti, lasi!*

7

DARBĪBAS ZONA/GALDS

Domu nav, ir tikai darbība, kas pakāpeniski pieaug spēkā un ātrumā, vienlaikus saglabājot precizitāti. Līdz milimetram vai milisekundi.

Pie galda tu sēdi un konstruē dienas, nedēļas un mēnešus uz laika līnijas, iezīmējot tos savā plānotājā un piesātinot ar notikumiem, kas ietonēti dažādās krāsās. Darbības zonā tu neatliec, negaidi, neprokrastinē. Šeit nav vietas šaubām un gaidām, ir tikai darbība!

Nežāvē un nežāvājies! Sēdies un strādā!

Seko instrukcijai uz darbagalda!

8

SPOGULIS

Tūlīt no vārtrūmes izbrauks kāds auto, kuram vajag redzēt to gandrīz vai plastmasas spoguļi. Bet kamēr tas vēl nav noticis, varbūt tu zini vai nojaut, kas ir tas, kas skatās uz tevi no spoguļa dzīlēm? Ko tas grib pateikt, un kāpēc tas ir šeit?

*Kas ir tas, kas skatās uz Tevi? AT-ZĪS-TIES
(sev vai cilvēkam, ar ko kopā atnāci!)*

No maziem ķieģelišiem tu cel savu ideālo konstrukciju - cietumu vai pili, vai, iespējams, laikmetīgās mākslas muzeju mākslai, kas nekad nav bijusi, notikusi, un varbūt arī nekad nebūs, bet varētu notikt, varētu būt. Ķieģeli pa ķieģelim tu būvē pēc meistarplāna, bez deltaplāna, vai vienkārši improvizējot. Tomēr, ja vēlāk veiksi pārbūvi, tas var ietekmēt arī visus iespējamās pārējos procesus šajā Kupola zālē un, protams, arī ārpus tās. Tu esi tauriņš, un šis ir tavs vēziens.

Nomaini viena ķieģeļa atrašanās vietu būvē!

10

MURĀLIS

Vai tu esi uz kartes? Kur tu esi kartē? Vai tu esi lode, kas šaudās pa karti, vai statisks punkts, vai arka, vai iela, vai jumts? Vai varbūt tu esi siena? Betona siena, ķieģeļu siena, balta siena vai tirkīza siena. Sienā ieskriet ar pieri vai, tieši otrādi, tā siena, kas jāsabrucina, lai nonāktu otrā pusē tunelim vai kalnu grēdai? Sienā, kas jānostiprina pie pašiem pamatiem, lai tā neapgāztos? Varbūt ne visa siena, bet švika tajā? Tu biji šeit.

Murālis ir pilsētas sociālā noskaņojuma indikators.

Seko instrukcijai uz sienas!

11

SAKRĀLĀ PROPORCIJA

Proporcijām ir izšķiroša nozīme. Kvadrāts pakāpeniski paplašinās.
Iespējams, tu meklē harmoniju, bet varbūt, tieši otrādi, ideālās
proporcijas ir tava nodeva haosam, lai tas labāk nolasītos
salīdzinājumā ar šo, gandrīz ideālo formu.

*Paskaties apkārt. Visi meklē ideālās proporcijas,
bet kur tās ir?*

12

SAPŅU UN KĻŪDU PLAKNES

Sapņo, ka kļūdies? Vai sapnis var būt kļūdu labojums? Sapņi - ar atšķirīgu abstrakcijas pakāpi un detalizācijas līmeni - ļauj pārvietoties cauri laiktelpai visdažādākajos veidos. Lidojumi ģeometriskā telpā. Bet paralēli - kļūdas, kuras tu analizē tajos brīžos, kad varētu vienkārši planēt dažus centimetrus virs zemes. Tā vietā tu mēģini tikt skaidrībā ar pavērsieniem ikdienas realitātē, lai izvairītos no jauniem grābekļiem vai laika bedrēm.

***Sapņo un kļūdies! Seko instrukcijai uz
4 SLEEP-ajām plaknēm.***

POĒTISKAIS ROBOTISMS

Poētiskais Robotisms ir koncepts, kas tika atklāts 2009. gadā mākslinieču Lauras Prikules un Evas Vēveres radošajā dialogā. Tā ir pastāvīgā attīstībā esoša ideju plūsma, uztveres veids un radošo prakšu kopums. Ar instalāciju, performanču un tekstu palīdzību Poētiskais Robotisms pēta robežu starp dzīves spontānajiem (poētiskajiem) un automātiskajiem (robotiskajiem) aspektiem. Tas reflektē par ikdienišķo un netveramo, izmantojot ģeometriskas formas, lai strādātu ar daudzslāņu idejām. Tas tiecas paplašināt uztveres lauku, izzinot jaunas teritorijas un veidojot tiltus starp “mākslu” un “nemākslu”.

Kuratore Katrīna Vastlāve	Izglītības programma Nikola Rundāne	
Izstādes skaņa Rostislavs Rekuta	Izstādes komunikācija Gundega Evelone, Anete Brakša	
Grafiskais dizains Anna Ceipe	Izstādes uzbūve Gatis Rudzītis, Guntis Beijers, Raitis Upens, Valdis Dirnēns	 LATVIJAS NACIONĀLAIS MĀKSLAS MUZEJS
Foto, video Valdis Jansons		

